

Ystads stadsmiljöprogram

Policy för stadskärnan

Antaget av
Kommunfullmäktige i Ystad
2008- 06-18, § 87

Antaget av Kommunfullmäktige i Ystad
2008-06-18, § 87

Dnr: 2008.10018

Programmet är utarbetat och sammanställt av landskapsarkitekt Sara Fridh, Plan och Bygg, Samhällsbyggnad, samt styrgruppen. Vissa delar är hämtade från *Skyltar och uteserveringar i Ystads gamla stadskärna - regler och riktlinjer* (antagen av Miljö- och Byggnadsnämnden 2002-06-27 § 168).

Styrgrupp:

Stadsmiljögruppen, bestående av
Inga Hallén, stadsarkitekt t o m dec 2006
Bengt Olsson, nätchef Ystad Energi
Björn Bjelke-Holtermann, byggnadsantikvarie
David Melander, bygglovsarkitekt
Dick Bengtsson, stadsplanechef
Håkan Nilsson, museichef Klostret
Ingrid Kronvall, arkitekt/byggnadsinventering
Itta Johnsson, turistchef
Kerstin Wulff, förvaltningschef, Samhällsbyggnad
Olof Hübner, fastighetschef
Per Larsson, parkchef, trädgårdsingenjör
Sara Fridh, landskapsarkitekt

Förord

Ystads stadsmiljöprogram innehåller råd och riktlinjer för hur stadsmiljön skall utvecklas. Tillsammans med andra dokument fungerar det som ett redskap och en inspiration för att förvalta och utveckla stadsmiljön.

Syftet är att skapa en bättre stadsmiljö för alla, boende, verksamma eller besökare i Ystad. Vi har alla glädje av och tjänar på att vi bryr oss om hur staden ser ut. Kring denna vision och målsättning ska alla kunna samsas.

Uppdraget gavs av dåvarande Miljö- och Byggnadsnämnden 2006-11-23. Stadsmiljöprogrammet har i den här delen avgränsats till att omfatta stadskärnan. Avgränsningen är densamma som delområde 1 i Ystads byggnadsordning. Programmet fungerar också som en tematisk fördjupning av översiktsplanen.

Ystad i augusti 2008

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Dick Bengtsson".

Dick Bengtsson
Stadsplanechef

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Ronny Nielsen".

Ronny Nielsen
Samhällsbyggnadsnämndens ordförande

Innehållsförteckning

Inledning	4
Färg	7
Golv	9
Grönska	13
Ljus	17
Möbler	21
Små byggnader	29
Skyltar	31
Uteserveringar	37
Parkering	43
Tillgänglighet och trygghet	45
Skötsel och underhåll	47
Källor och information	48

Inledning

Medeltida kloster, pittoresk småstad, hamn- och handelstad, levande kultur- och näringsliv, Mankells Wallander – när man säger Ystad är associationerna många.

Ystadborna har en stark känsla för sin stad. Mängder av besökare varje år vittnar om att även andra människor upplever Ystad som något speciellt.

Historia och identitet

Ystad har en stark och mångfasetterad identitet. Identiteten är ett begrepp som också innefattar det offentliga rummet, stadsmiljön. Alla små delar i stadsmiljön formar stadens själ.

Ystads gamla stadskärna tillhör en av de mest välbevarade och kulturhistoriskt intressanta i landet. Bebyggelsen har vuxit långsamt från medeltiden och fram till våra dagar.

Gatustrukturen i stadskärnan är till stora delar medeltida medan bebyggelsen är blandad.

Stadskärnan präglas av en måttfull och mänsklig skala. Att bo och arbeta i en kulturmiljö ger en hög livskvalitet.

Mariakyrkan, delvis skymd av Latinskolan. I bakgrunden skymtar Gussings Hus.

Programmet omfattar stadskärnan, se avgränsning ovan.

Mål

- långsiktigt göra staden vackrare och mer attraktiv
- verka för en sammanhållen stadsbild och genomtänkt stadsmiljö
- förstärka Ystads identitet och därmed även staden som varumärke
- värna och lyfta fram de kvaliteter som finns i stadsmiljön
- arbeta för hög kvalitet i material och estetik
- förena det moderna med det historiska i stadsrummet
- bevara den mänskliga skalan

Varför ett program?

Stadsrummets golv, väggar och tak formar en ram kring de aktiviteter som utspelas där. Hur detta stadsrum är utformat och möblerat, bidrar i hög grad till stadens samlade uttryck och det intryck man får. Arbetet med stadsrummets utveckling fokuserar på utemiljöns olika komponenter och att få en medveten syn kring dessa frågor.

Behovet av att sammanställa ett stadsmiljöprogram kommer framför allt av att stadskärnans offentliga miljö idag inte hålls samman, utan utgörs av ett överflöd av material, föremål och utsända budskap. Det leder till ett oroligt stadsrum. Vi behöver skapa en lugn fond och ett gemensamt uttryck i stadsrummet.

Framtidsvision

För att bibehålla stadens kvaliteter måste vi se stadsrummets förutsättningar och möjligheter. Ystad ska fortsätta att vara en mindre stad med korta avstånd och med en levande stadskärna. Människan står i centrum, med en befolkning som trivs, lever med staden och känner historiens vingslag i stadsmiljön. Ystads identitet ska vara en modern stad som blickar framåt och samtidigt förvaltar sitt kulturhistoriska arv.

Färg

Utgångspunkt

Färgsättning är en viktig aspekt av utemiljön. I stadsmiljöprogrammet avses den färg som används på armaturer, papperskorgar, underredet till bänkar och soffor, staket, pollare och andra utemöbler. Färg fungerar också som rostskyddsmedel. Utrustning av järn och metall såsom bänkar, papperskorgar och lyktstolpar bör därför målas.

Färg i stadskärnan

Stadskärnan innehåller en brokighet med starka färger på många byggnader och här finns det största behovet av en sammanhållen färgskala. Syftet med att använda en sammanhållen färgpalett är att ge ett lugn åt platser och stråk. Färgsättningen ska hålla en låg profil och fungera tillsammans med olika material. Den blir något som återkommer i gaturummet. Grundfärgen ska kännas både modern och klassisk, fungera ur ett långsiktigt perspektiv och framhäva/kontrastera byggnader och markbeläggning/material. Grundfärgen kompletteras med en accentfärg, som kan användas till mindre detaljer eller på enstaka platser.

Grundfärg

Svart är standardfärg på metalldelar på möbler som exempel stativ, ben samt papperskorgar och lyktstolpar. Svart är en färg som fungerar väl mot olika byggnadsstilar, formspråk och material. En rent svart färg med ett lägre glanstal än vad som är standard, gör att färgen uppfattas något gråaktig och inte så högblank. Riktvärde, se faktaruta.

Accentfärg

Accentfärgen röd används på trä i bänkar och plank samt eventuellt på papperskorgar av metall. Riktvärde, se faktaruta.

Accentfärgen röd på äldre soffa utanför teatern.

Svartmålade gavlar och gröna träribbor på äldre soffa vid Klostret.

Omålat trä på möbler

Till träribbor på soffor och bänkar med svarta metall detaljer väljs ett träslag med en mild nyans, t ex lärkträ, ek eller jarrah. Beroende på behandling och träslag blir träet gråaktigt eller rödaktigt i tonen. Sittytor bör oljas in varje år. Samma träslag och behandling bör användas genomgående.

Övriga färger

Kulören på Ystadslyktan (formgiven av Björn Hansson) är ursprungligen hämtad från fönsterbågarna på fastigheten Sorgenfri öster om teatern. Riktvärde NCS 8005 B 80 G.

Gjutjärnslyktan är av tillverkaren målad med en fartygsfärg. Då kommunen själv bättrar på denna finns speciell färgblandning att tillgå (Ystads Energi).

Riktvärde och glansvärde

Svart

Riktvärde: W 9000 S.
Glansvärde ca 60.

Röd

Riktvärde: ska motsvara mörk engelsk röd, NCS 4050 Y80R - 5050 Y80R.
Glansvärde ca 35.

Grön

Riktvärde: NCS 8020-G10Y.
Glansvärde ca 35.

För att få rätt glansvärde kan en likare användas.

Bänkar i äldre modell i 'Funkisstråket'
Nuvarande bänkar av äldre modell ommålas i en färgsättning som stämmer överens med Bollen (Gamla sporthallen), alt. grön NCS 8020-G10Y.

Färg i parkmiljö

Grönt är standardfärg på målade trätytor i parkmiljö i stadskärnan. Underredena på bänkar och andra ytor av metall bör vara svart. Papperskorgar kan vara gröna, belysningsstolpar gröna eller svarta. Riktvärden, se faktaruta.

Användningsområden och förtydligande

Svart används för pollare, papperskorgar, staket, bågar, blomsterurnor samt underredena till bänkar och soffor.

Rött används till träribbor på soffor och plank.

Grönt används för papperskorgar, träribbor på soffor, möbler av trä och belysningsstolpar.

Där det är möjligt bör utrustning sprutlackeras för bättre hållbarhet. Om NCS-nummer med glanstal inte finns kan det översättas till RAL-nummer.

Omålade träribbor används till sittytor på soffor och bänkar.

Golv

*Ett vackert exempel på av-
vattningsränna, från slutet
av 1800-talet, men kanske
inte så lämplig att gå på.*

Stenläggning på Stortorget.

Utgångspunkt

Markbeläggningen, stadens golv, spelar en stor roll för upplevelsen av stadsmiljön, den binder samman platser och är karaktärsskapande. Därför är det extra viktigt att vara varsam vid arbete med den befintliga beläggningen samt vid förnyelse.

Sedan 1800-talet har gatorna i Ystad dominerats av natursten i form av kullersten, smågatsten och storgatsten. Många mycket vackra exempel på stenläggning finns i stadskärnan. För att hålla ihop de gamla byggnaderna i stadskärnan och ta hänsyn till arkitekturen skall naturmaterial vara det dominerande materialet.

Beläggningen ger signaler

Beläggningen ger en tydlig signal om användningsområdet. Längs sammanhängande stråk och större platser ska markbeläggningen vara genomgående så att kontinuiteten behålls. Beläggningen kan även utnyttjas för att styra placeringen av eventuella lösa skyltar och möbler i stadsrummet.

Råd och riktlinjer

- Helhetsintrycket ska främjas och gatan ses i sitt sammanhang
- Gatan ska uppfattas som en helhet och ha en genomgående utformning
- Vid val av beläggning ska stor hänsyn tas till områdets arkitektur
- Markmaterial ska väljas så att det ger rätt signaler till brukaren
- Den långsgående kantlinjen ska i så stor utsträckning som möjligt bibehållas
- Stor omsorg ska läggas vid materialval och utförande
- Svensk sten bearbetad i Sverige ska användas. Om stenen bearbetas utomlands ska certifiering enligt svensk stenindustri kunna uppfyllas

Urval av material

Materialstandard för stadskärnan ska vara natursten. Naturmaterial är dyrare i investering men mycket hållbart och blir vackrare med åren. Detaljbearbetningen är av stor vikt för slutresultatet, oavsett material. Stensättning är ett hantverk. Ny sten ska ha ett likvärdigt utseende som den gamla. För många olika färger och utföranden bör inte blandas.

Granit

I Ystad har man använt begagnad gatsten i stor utsträckning. Denna har ofta en blå-grå ton, men kan variera. När tillgång finns bör begagnad sten användas. Nyttillverkat material ska vara grå Bohusgranit eller likvärdig.

Smågatsten

Till trottoarer och vägbanor används smågatsten. Den får gärna förekomma i olika mönsterläggningar, båge eller rakt. Bågmönster är hållbarare och att föredra i körbanor.

Sågad gatsten är ett alternativ som kan användas när man vill ha en slätare yta. Cement kan användas som fog för en extra slät och hållbar yta för t.ex. cykelbana.

I plattytor ska all utfyllnad runt brunnar med mera utföras med smågatsten eller nubbssten.

Storgatsten

Storgatsten används till avgränsningar, trottoarkanter, mittremsor och dylikt, men av tillgänglighetsskäl inte till hela ytor.

I Ystad finns fina exempel på fantasifull stensättning, här på södra sidan av Stortorget.

I plattytor ska all utfyllnad runt brunnar med mera beläggas med smågatsten eller nubbssten.

Hällar

Hällar används för att skapa en jämn yta. Standardbredd på en häll är 35 cm, längden varierar.

Kantsten

Storgatsten eller huggen råkantsten ska användas, även borgmästarsten kan användas.

Kullersten

Kullersten kan användas på dekorsytor och trottoarer som är för smala att gå på. Av tillgänglighetskäl bör kullersten undvikas på gångytor och stora sammanhängande ytor.

Grus

I parkmiljö: Färgen ska vara beigeaktig, fraktion från 0 - 8 mm.

På sidoytor: Färgen ska vara blå-grå, fraktion från 0 - 8 mm.

Betongplattor och kantstöd

Betongplatta 35x35 cm eller större kan användas. Kantstöd av betong kan användas.

Markbeläggningen signalerar tydligt olika användningsområden. På bilden granithällar, smågatsten, kantsten och storgatsten i olika variationer. Exempel från Hamngatan.

Grönska

*Trädrad med lind längs
Fridhemsgatan.*

Utgångspunkt

En artmässig mångfald är ett signum för Ystad. Träd och annan grönska i stadskärnan bidrar till att skapa rumslighet och avskärmning. Miljön för både människor och djur förbättras och den biologiska mångfalden värnas. De gamla träden är en del av stadens historia och de gröna kulturmiljöer som finns ska vårdas väl. Exempel på sådana är Norra Promenaden, området kring Klosterdammen, Fritidsparken och dess förlängning mot Bollhusgatan samt Österportstorg. På några ställen finns intressanta platsbildningar som förvaltas till små gröna pärlor, t.ex. Runnerströms Torg och Nattmans Torg. På dessa platser finns kanske bara ett träd som bör vårdas på bästa sätt. Platser/områden som kan utvecklas är Norra promenaden, Skansen, Sjöpromenaden och Hamnområdet, Österportstorg samt S:t Knuts Torg med flera.

Råd och riktlinjer om stadsträd

- Använd träd för att skapa rumslighet
- Välj träd som passar i sammanhanget och arkitekturen
- Utgå ifrån en mångfald av arter
- Ge stadsträden tillräckligt med utrymme ovan respektive under marken
- Anlägg med skelettjord i hårdgjorda ytor
- Välj träd utifrån skötselaspekt
- Välj träd utifrån de förutsättningar som ges på platsen i fråga om utrymme, jordmån, vind- och vattenförhållande
- Skydda träden från vägsalt med en upphöjd växtbädd och eventuellt ett stamskydd under vintersäsong
- Marken ska skyddas från kompaktering vid byggnadsarbete

Stadsträd

Träd är levande. De träd som finns i staden har en utsatt livsmiljö och ska tas om hand på bästa sätt. På sina håll i Ystad är trädbeståndet gammalt eller drabbat av sjukdomar. För att bevara och utveckla gröna miljöer i staden, gäller det att ha god framförhållning. Strategi för åter- och nyplantering bör finnas med på ett tidigt stadium i planering och för-nyelse av stadens gröna miljöer.

Vid trädplantering ska man eftersträva en mångfald arter och ha en helhetssyn på trädets levnadsvillkor. Det innebär att långsiktigt se vilka förutsättningar trädet får och hur det kommer att utvecklas, samt hur stor skötselinsatsen blir genom åren. Önskvärt är att blanda olika arter, så att det vid olika former av angrepp undviks att ett helt trädbestånd i ett område dör bort.

Man kan inte plantera träd överallt, det måste vara rätt ur kulturhistorisk, estetisk och miljömässig synvinkel. En noggrann övervägning med hänsyn till dessa aspekter ska alltid göras vid artval och trädplantering. Det är extra viktigt i historiska miljöer eller om samma träd ska användas längs ett längre stråk. En storslagen plats som Stortorget kräver ett pampigt, större träd. Smala gator med medeltida sträckning lämpar sig inte för genomgående trädplantering.

Stamskydd behöver inte användas överallt. När träden vuxit sig större kan det tas bort.

De ståtliga platanerna på Österportstorg.

Platsbildning med träd i kilen mellan St Västergatan och Långgatan.

Planteringar

Planteringar med perenner och sommarblommor tillhör också stadens grönska och är ett mycket uppskattat inslag i stadsbilden. Det är bra att kontinuerligt göra en utvärdering av vilka platser som lämpar sig för vilken typ av plantering. Vid utformning av blomsterarrangemang samt val av urna, ska hänsyn tas till platsens övriga utformning. Blomsterarrangemang och urna utgör en visuell helhet och de bör också ha ett trevligt och genomtänkt utseende genom årstiderna.

Perenner

Perenner är ett alternativ till sommarblommor. Perennplanteringen kan varieras på ett otal sätt, alltifrån en lågmäld bakgrundsrabatt till ett sprakande färgfyrverkeri.

När det gäller perennplanteringar är det viktigt att tänka på att planteringen även under vintern ser prydlig ut och har ett intressant utseende i form av till exempel gräs och ståndare. I perennrabatten kan man komplettera med återkommande lökväxter för ett bättre åretrunt-utseende. Beroende på uppbyggnad kan planteringen behöva mer eller mindre skötsel och eventuell förnyelse från år till år. Kombinerade rabatter där man blandar fält av perenner och sommarblommor är en lösning.

Sommarblommor

Med sommarblommorna kan man vara lekfull och låta fantasin flöda. Idéer om hur utseendet på blomsterarrangemangen kan gestaltas och växla i färg, form och uttryck från år till år kan uttryckas i ett program. Det underlättar för planeringen att ha en genomtänkt idé och kan bidra till att fokusera kostnaderna så att man får det mesta möjliga för pengarna.

Sommarblommor ska användas på väl valda platser med god framkomlighet, så att människor kan komma nära, lukta och njuta av blomsterprakten. Då sommarblomsplanteringar är kostnads- och skötselintensiva, bör de företrädesvis användas i de centrala delarna samt kanske vid vissa entréer till staden.

Sommarblommor kan planteras i urnor och fasta rabatter. Fördelen med urnor och tillfälliga planteringar i form av 'bollar', uppbyggda torvblock eller liknande, är flexibiliteten. Placeringar som är återkommande bör kompletteras med sådana som byter plats från år till år. Blomsterarrangemang som ändrar utseende och placering ger ofta en mycket positiv respons.

Ljus

*Gjutjärnslyktan,
Hamngatan i Ystad.*

Förhållningsätt

Staden upplevs annorlunda på kvällen och natten jämfört med på dagen. Under den mörka delen av året är ljussättningen mycket viktig för vår upplevelse av stadsrummet. Ljus är ett verkningsfullt medel för att skapa stämning och rumskänsla. Staden kan ses som en scen, där ljussättningen skapar eller plockar fram en inneboende dramatik. Inte minst har ljus ett skönhetsvärde. I Ystad finns gott om fina platser och fasader och de existerande kvaliteterna i dessa kan lyftas fram. Målet är att arbeta med belysningen så att staden upplevs trygg och orienterbar, men också vacker och intressant under dygnets mörka timmar. Det behöver inte finnas en motsägelse i att lyfta fram upplevelsekvaliteter och samtidigt skapa en känsla av trygghet. Att en plats är vacker bidrar till att den blir omtyckt, trygg och att man värnar om den.

Ljussättningsprinciper

Belysning kan aldrig ersätta dagsljus. Istället bör man arbeta med ljuset på ett nyanserat sätt. Det viktiga vid ljussättning är inte bara *att* rummet eller stråket är upplyst, utan *hur* det är upplyst. Vi belyser ibland för mycket – i tron att det skapar trygghet. Belysningen ska inte blända, utan vägleda. Man bör inte bara titta på avståndet mellan stolparna utan använda ljus där det behövs.

Ljussättning ska planeras medvetet. Olika platser och aktiviteter kräver olika typer av belysning och beroende på syftet väljer man olika ljussättningsprinciper. Plats och aktivitet avgör ljusets funktion och utformning. Armaturen ska ha en skala och proportion som passar för området. Det finns ingen anledning att ha en storskalig vägarmatur inne i ett småskaligt bostadsområde. En tydlig hierarki i ljussättning och val av armatur skapar vägledning och förståelse i stadsrummet. Olika ljussättningsprinciper behöver inte motverka varandra utan kan kombineras och därmed uppfylla flera syften samtidigt.

Exempel på ljussättning

Orienterbarhetsbelysning: används för att uppfatta rum och förlopp och kan tillämpas längs gång- och cykelstråk samt lokalgator. Det viktiga är att inte skapa en tunneffekt där vägbanan blir överbelyst och omgivningen ligger i mörker. I stället kan omgivningen belysas.

Nyckelord

- Upplevelse
- Trygghet
- Orientering
- Rums känsla
- Rätt ljus på rätt plats
- Skönhet

Effektbelysning kan tillämpas på utvalda platser och skapar det lilla extra, i bästa fall en attraktion eller ett promenadmål.

Fasadbelysning kan tillämpas på byggnader som på olika sätt har en speciell roll eller för att uppmärksamma någon detalj eller yta som annars skulle försvinna i mörkret.

Säkerhetsbelysning används längs gator med hög trafikbelastning.

Informationsbelysning används för att läsa trafikskyltar och liknande, även under dåliga väderförhållanden.

Färg- och ljusåtergivning

Ljuskällan ska ha en ändamålsenlig styrka och färg. Olika ljuskällor ger olika färg- och ljusåtergivning. En mer naturlig färgåtergivning är att föredra på gång- och cykelstråk, gågator och torg där människor rör sig. På den typen av platser och stråk kan man efterhand byta ljuskälla i äldre armaturer och välja en ny typ av ljuskälla, som liknar vanligt dagsljus t.ex. glödlampsoptik.

Armatur

Utseende på armatur och typ av ljuskälla ger precis som annan utrustning i stadens byggda miljö viktiga signaler. Den spelar stor roll för ett områdes identitet och ska korrespondera med övriga utemöbler. Rätt utformad blir armaturen en tillgång i stadsmiljön. I Ystad eftersträvas en enhetlighet i armaturens utformning.

Höga krav ska ställas på armaturens estetiska kvalitet, livslängd och hållbarhet. Armaturens förmåga att belysa är lika viktig som dess utseende. För att uppnå bästa resultat bör probbelysning göras på plats i ett samarbete mellan tekniker och ljussättare.

Bollen, Gamla Sporthallen bildar en karaktäristisk fond

Ljussättning av fasader och platser

I stadskärnan finns många platser, stråk och fasader som kan belysas. Ett belyst lövverk eller en vacker fasad bidrar till att försköna staden ytterligare, samtidigt som den upplevs tryggare. Platser av historisk betydelse kan uppmärksammas genom ljussättning. Belysningen ska förhålla sig till platsens eller byggnadens arkitektur.

Några exempel är Norra Promenadens vatten och vegetation som kan ljussättas med någon form av effektbelysning. En gammal platsbildning som Tvätorget kan uppmärksammas genom ljussättning. Ljussättningen ska ske på ett nyanserat sätt och med hänsyn till miljöns förutsättningar. Ljussättning av fasader är bygglovspliktigt.

....och dagtid.

Ystads Stadsmiljöprogram

Checklista

Om

Utvärdering av behov

Var

Placering, antal, avstånd

Hur

Proportion, skala, styrka, och färg

Mål

Orientering, säkerhet, förväntad effekt

Råd och riktlinjer

- Använd aldrig starkare ljusstyrka än nödvändigt.
- Överbelys eller blända inte.
- Använd ljustemperatur och färg på ljuskälla anpassad för ändamålet.
- Anlita en konsult, ljusdesigner eller arkitekt specialiserad på ljussättning för att utforma förslag till exempelvis fasadbelysning.
- Belysningen ska ske med respekt för kulturhistoriska värden.
- Provbelysning och provplacering skall göras innan man bestämmer sig.

Exempel från probbelysning av Gamla Rådhuset.

I Norra Promenaden finns förutsättningar för spännande ljussättning.

Gjutjärnslyktan

Stockholm, Ateljé Lyktan

Globarmatur

Belysning i stadskärnan

Valet av armatur binder samman stadskärnan. Armaturen skapar identitet åt olika områden. En hierarki i belysningen eftersträvas. När svart rekommenderas är det önskvärt med ett lägre glanstal som inte ger en högblank yta.

Stadskärnan

1. Gjutjärnslyktan, egen tillverkning skapar identitet och är en symbolbärare för Ystad. Den ska begränsas till och användas genomgående i stadskärnan. Stolphöjd inklusive lykta är ca 3,90 meter. I gjutjärnslyktan används med fördel en ljuskälla med ett varmt ljus "glödlampsljus" och med god färgåtergivning. Färgen på armaturen ska vara svart.

2. Rakstolpe av typen Stockholm, Ateljé Lyktan. I stadskärnan ska den inte användas genomgående utan som ett komplement till gjutjärnslyktan. Samma armatur finns i olika utföranden på Regementsområdet, i Östra Förstaden samt är planerad längs Regementsgatan, dock i högre utförande, vilket gör att dessa delar binds samman. Stolphöjd inklusive armatur skall vara max 4,50 meter. I denna används med fördel en ljuskälla med ett varmt ljus och med god färgåtergivning. Färgen på armaturen ska vara svart.

Funkisstråket

Funkisstråket omfattar Bollen, Gamla sporthallen, Fritidsparken, samt bostadsområdena och grönstråket bort mot St Knuts torg. I området ska användas en globarmatur som har ett formspråk som påminner om den ursprungliga armaturen i området och anknyter till den

omgivande arkitekturen. Globen ska vara av opaliserat glas eller plast och stolpen ska vara galvaniserad eller svart. Ljuskällan ska vara av en typ som ger ett varmt ljus och med god färgåtergivning. Stolphöjd inklusive armatur ska vara max 4,50 meter.

Avgränsning av stadskärnan

Ystadstolpen, formgiven efter 1950-talsmodell av Björn Hansson, tydliggör avgränsningen av stadskärnan. Den ska användas längs de genomfartsgator som avgränsar centrum; Jennygatan, Blekegatan, Kyrkogårdsgatan, Karl XII:s gatan samt Sjömansgatan. Ljuskällan kan vara av typen natriumljus. Färgen på Ystadlyktan skall vara NCS 8005 B 80 G.

Ystadstolpen med armaturen Victor med påbyggnadshatt

Möbler

*Utrustningen skall fungera väl och utgöra en fond till stadslivet.
Foto från Österportstorg, ca 1950. Tillhör Ystads museum.*

Utgångspunkt

De utemöbler som används ska med sin närvaro bidra till en sammanhängande gestaltning av staden. Ett grundprogram av utrustning skapar igenkänning, repetition och lugn i stadsmiljön. För att få en röd tråd begränsas antalet modeller på soffor, papperskorgar o.s.v.. De möbler som används ska passa bra tillsammans och kunna kombineras. En standard gör dessutom att bänkar, stolpar, papperskorgar o.s.v. också är lätta att underhålla och byta.

Stadskärnan

Utrustningen fungerar som en fond till den blandade bebyggelsen och andra uttryck i miljön. I stadskärnan finns det största trycket av människor vilket betyder att materialen måste tåla ett större slitage, men också i högre grad ge en bild av staden. Formspråket ska vara modernt och klassiskt. Utrustningen ska inte vara klumpig utan ha smäckra proportioner.

Utrustningsprogram

Färg och material

Svart används i möblers metall detaljer, NCS S 9000 W, glanstal 60, se avsnitt om Färg.

Vid användning av omålat trä ska val av träslag på olika möbeltyper korrespondera med varandra. Granit av typen Bohus Grå eller likvärdig bör genomgående användas i olika typer av utrustning, se avsnitt om Golv.

Sittplatser

Några få typer ska användas så att intrycket inte blir rörigt. De modeller som valts ut som standard ska i största mån vara tillgängliga för alla, inklusive äldre och funktionshindrade människor. En sådan sittplats har arm- och ryggstöd, bra sitthöjd och sittdjup som ger stöd och gör det lätt att både sätta sig och resa sig. Alla sittplatser behöver inte vara optimalt utrustade. I miljöer där mycket folk rör sig ska en sittplats med optimal standard finnas på var 100 meter. Även andra typer av sittplatser, informella eller snabba platser där man inte sitter mer än någon minut ska finnas. På dessa platser ställs inte lika höga krav på tillgänglighet.

Några av de modeller som fungerar väl och har använts under många år, ska finnas kvar och avspegla tradition och igenkännande.

Urval av modeller

1. Stadssoffa, Joy, Byarums bruk. Underrede i svartmålad aluminium och sits och rygg i oljad ek. Soffan är smäcker med något svängda former och ett tidlöst utseende. Den är handikappanpassad och har fyra fristående ben som kan fastsättas i underlaget. Soffan kan också stå lös. Längs gågator och stråk där mycket människor rör sig bör den vara fastskruvad.

2. Stenbänk utan ryggstöd. Egen platsbyggd design liknande förslaget på bilden. Lågmäld, enkel design. Ben i granit som gjutes fast. Sits i oljat trä. Används längs med mer frekventerade stråk. Kan byggas ihop till en lång bänk.

3. Sommarsoffa, Stockholm, Witre eller liknande. Underrede i galvaniserat stål och sits och rygg i oljad ek eller fur. Soffan ska vara stapelbar. Fungerar som en sommarsoffa som tas in på vintern. Används inte längs huvudstråken, utan längs sidogator som ett komplement till Joy.

Joy, Byarums bruk.

Exempel ovan på utförande av stenbänk, Östra Förstaden.

Malus skräpkorg.

City, monteras på stolpe.

Ystads egen modell. Skall ha ett vitt reflexband under toppen.

Adrian skräpkorg. Skall vara svart.

Papperskorgar

Papperskorgen bör ha öppningar för skräp åt flera håll samt vara lätt att tömma. Designen ska vara attraktiv och höra samman med övriga möbler. I stadsskärnan används en mindre modell, som tömmer oftare. Den kompletteras med en större modell där behov finns. Samtliga papperskorgar skall vara svarta.

Urval av modeller

1. City papperskorg, Jansson och Partner, 50. Monteras på stolpar, dock inte på gjutjärnslyktan, där fristående papperskorg inte får plats.
2. Skräpkorg, Malus, modell 2007, 70 liter på sockel av granit.
3. Adrian, skräpkorg, Nifo-Lappset, 134 liter. Används vid behov av en extra stor papperskorg.

Pollare

Pollare används som en markering – här kör man inte. Pollaren ska vara stabil och lågmäld till sin utformning. En pollare av granit kan också utformas och fungera som sittplats.

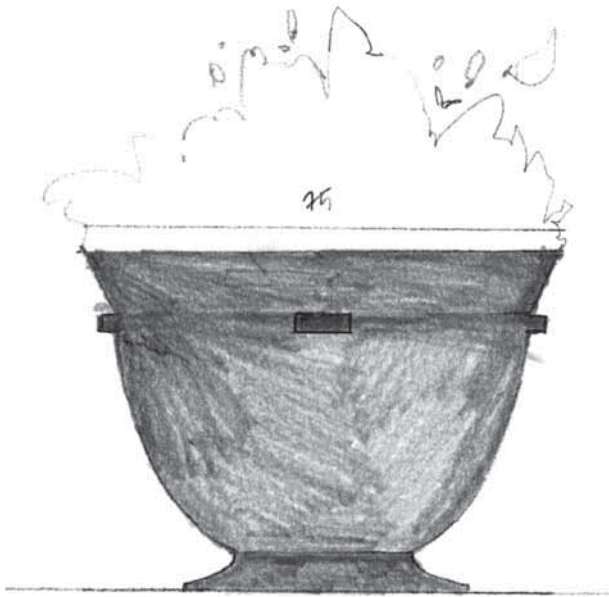
Urval av modeller

1. Egen modell försedd med taktill topp och reflexband. Pollaren är vikbar för att tåla påkörning. Används främst i stadskärnan och i närliggande områden.
2. Råhuggen/ Kryssharnad pollare, Grå Bohusgranit. Används främst i stråk med mindre biltrafik. Kan göras bredare/längre som en mur och då fungera som sittplats.

Informella sittplatser behövs också och kompletterar fasta bänkar och soffor. Det kan vara en trappa eller en mur.

Skissförslag, utformning Sara Fridh.

Blomsterurna

Blomsterurnan ramar in växtligheten. Den ska fungera ensam, flera tillsammans eller i rad. Utformningen ska vara lågmäld och stilren. Urnan bör hålla tillräcklig jordvolym, vara lätt att flytta men inte lätt att välta. Den bör vara relativt hög och smal för att fungera i trånga stadsrum. Blomsterprakten kommer också upp och blir lättare att se.

Urval av modeller

Egen design. Utformning med inspiration från gamla gjutjärns kittlar från Ystads gjuteri. Modellen blir en symbol för Ystad. Urnan står lös i en ring, vilket gör att den kan anpassas efter markens lutning. Svartmålad aluminium, NCS S 9000 W, glanstal 60. Används främst i stads kärnan, men kan även fungera i andra områden.

Cykelställ

Cykelparkering är nära sammanhörande och integrerat med gångtrafiken. Cykelställena placeras på ett sådant sätt att de inte hindrar framkomligheten. De ska vara enkla och stabila i utformningen. Placeringen ska ingå i helhetslösningen för varje område och passas in i stadsbilden. Avstånd mellan parkerade cyklar bör vara 0,7 meter.

Urval av modeller

1. Egentillverkad modell. Svartmålat i stads kärnan.
2. Nifo Urban, olika varianter, dubbel- och enkelsidigt samt runt. Svartmålad ram, galvaniserat stöd. Är lågt, vilket gör att det inte blir dominant. Används med fördel runt träd.

Egen modell av cykelställ, här vid Klostret.

Trädskydd

Nyetablerade och mindre träd behöver stamskydd. I hårdgjorda och stensatta ytor finns även behov av markgaller till träd (storleken på detta är inte per definition lika med den jordvolym trädet behöver.) I kombination med markgaller ska stamskyddet vara av metall. När träden vuxit sig större räcker markgaller som trädskydd. I parkmiljö, eller där träden står i en öppen växtbädd fungerar ett enklare stamskydd med trä och rep.

Urval av modeller

1. Markgaller, JOM, runt och rektangulärt. Gjutjärn.
2. Stamskydd, JOM. Pulverlackerat stål.

Ystads Stadsmiljöprogram

Informationsskyltar/utrustning

Informationsskyltar ska ha en självklar utformning som syns men inte sticker ut för mycket. Det är budskapet som är viktigt. Vissa skyltar visar vägen, andra ger fördjupad information om platser eller företeelser. Ytterligare andra är kopplade till en funktion, t.ex. parkeringsautomater.

Urval av modeller, vägvisare

1. Vägvisare i egen design. Gjuten, svartmålad. Vit text med tydlig tjocklek och storlek.

Urval av modeller, informationsskyltar

1. Röd pelare. Används vid stadens portar, som avgränsar stadskärnan

2. Broschyrställ. Fördjupad information om platser. Enhetliga modeller eftersträvas.

3. Skyltbåge avsedd främst för vägmärken och tillägsskyltning, men även för vissa butiker. Rak modell med tunn dimension, 48 – 60 mm, kan ersätta den nuvarande svängda bågen. En rak modell är mer hållbar för stötar och påkörning. Ska vara svart.

Vägvisare, Ystads egen design.

www.iom.se 455510 med 510104

Ystadplanket.

Klosterbänken.

Funkissoffan.

Staket och plank

I stadskärnan förekommer så kallade Ystadplank av trä. Det är en tradition att bygga vidare på. Planket kan med fördel målas rött, se avsnitt om Färg. Gjutjärnsstaket främst från 1800-talet förekommer också. Dessa kan tjäna som inspiration för nya staket. Färgen bör då vara svart.

Specifik utformning

Klostret

Området närmast Klostret och Rosariet.

Bänk. Klosterbänken, framtagen efter en modell från Citadellet i Landskrona. Modellen används endast i nära anslutning till Klosterbyggnaderna.

Funkisstråket

Funkisstråket omfattar Bollen, Gamla sporthallen, Fritidsparken, samt bostadsområdena och grönstråket bort mot S:t Knuts torg.

‘Funkissoffa’. Äldre modell ska användas genomgående. Underrede ska vara svart, träribbor kan ha en ljus kulör som hör samman med färgen på Bollen, Gamla Sporthallen, alternativt grön, se avsnitt om Färg.

Parkmiljö

Färg och material

Parkmiljön i stadskärnan har en mer stadsmässig utformning och särskiljs på så vis från andra parkmiljöer i områden längre ut. Färgen bör genomgående vara grön med svart underrede.

Riktvärde grön: NCS 8020-G10Y. Färgen används till papperskorgar, lyktstolpar, trädetaljer som träribbor på bänkar.

Riktvärde svart: NCS W 9000 S, glansvärde ca 60. Underrede på soffor, bänkar och bord ska vara svart.

Klassisk gjuten parksoffa, här vid Klostret.

Urval av modeller

Soffa

1. Klassisk gjuten parksoffa, äldre modell. Används på utvalda platser. Soffan står lös.

2. Parksoffa, Säfstaholm, Malus. Soffan har armstöd och två ben som gjutes fast. Används genomgående i parkmiljö. Kan användas i kombination med bänk Säfstaholm och bord Säfstaholm. Tillgänglighetsanpassad sitthöjd och armstöd.

Papperskorg

1. City med/utan askkopp, Jansson och Partner. Monteras på befintliga stolpar där det är möjligt.

Bord

1. Säfstaholm, Malus. Används i kombination med bänk Säfstaholm eller soffa Bergius.

Bänk

1. Säfstaholm, Malus. Används fristående eller i kombination med bord. Handikappanpassad i sitthöjd.

Parksoffa Säfstaholm.

OBS! Färgåtergivning är inte helt korrekt.

Princip för placering av soffor och bänkar i stadskärnan

Små byggnader

Utgångspunkt

Med små byggnader avses fasta byggnader, såsom kiosker, tekniska byggnader och offentliga toaletter samt tillfälliga byggnader, såsom matvagnar, torgstånd och bodar för försäljning.

Placering och funktion

Gator och torg ska i möjligaste mån hållas öppna. De är tänkta som öppna platser och ska inte belamras med många mindre byggnader. Innan en sådan byggnad placeras ska funktion och behov utredas. Vid placeringen bör hänsyn tas till omkringliggande miljö samt rörelsemönster och behov. Vissa platser kan ändra funktion under dagen, t.ex. handel på dagen och parkering kvällstid.

*Exempel från
Västra Hamnen, Malmö.*

Det offentliga rummet ska hållas öppet och inte fyllas med alltför många små byggnader.

Offentlig toalett, exempel från Helsingborg.

Utseende och utformning

Rätt placerade och utformade kan små byggnader bli till ett utropstecken i stadsmiljön. Höga krav ställs därför på att små byggnader ska utformas med hänsyn och känslighet för platsen så att de smälter in i stadsmiljön. De bör utformas av en kvalificerad arkitekt. Krav på en passande utformning gäller både fasta och mobila små byggnader såsom matvagnar på hjul. Små tillfälliga stånd ska ha ett enhetligt utseende och storlek, det är önskvärt om kommunen kan bidra med detta. Målsättningen bör vara att verksamhet som är fast till sin karaktär också ska ha ett genomarbetat utseende.

Tillstånd

Utifrån ovanstående aspekter gör kommunen en bedömning om tillstånd ska medges. Placering och utformning av mindre byggnader är alltid bygglovspliktig.

Riktlinjer för skyltar

Skytflora, en variation av form, färg och placering.

Utgångspunkt

I de centrala delarna av Ystad och framförallt längs gågatorna, finns ett överflöd av information och reklam som tenderar att överrösta varandra. Skyltar och reklam får inte dominera stadsbilden, utan ska underordna sig och samverka med den historiska bebyggelsen. Väl utformade bidrar skyltar till ett inbjudande stadsrum.

De smala gatorna i stadskärnan tål inte alltför hård exploatering, det leder till att miljön blir rörig och helhetsbilden av staden går förlo-rad. All utformning av skyltar ska göras med omdöme och omsorg om den befintliga miljön. Alla vill synas – därför måste vi samarbeta och också skylta måttligt. Här gäller ett hierarkiskt tänkande, där alla får underordna sig en gemensam policy. Bara för att rikstäckande kedjor har egna skyltprogram, behöver inte dessa accepteras. Stadsbilden som helhet kommer alltid före enskilda uttryck.

Allmänna riktlinjer

Riktlinjer för skyltar fokuserar på stadskärnan. Allmänna rekommendationer kan dock sägas gälla hela staden. Målsättningen är att skylten både till innehåll och utformning ska vara genomtänkt. Det finns gott om exempel på roliga och innovativa skyltar i Ystad. Vi vill se ännu fler! Alla skyltar är bygglovspliktiga, där inget annat anges.

Skyltens uppgift och innehåll

Skyltarnas huvudsakliga syfte är att informera om en vara, tjänst eller verksamhet. Skylten ska tala för sig själv och ha en sådan utformning att den uppfattas väl och bidrar till stadsbilden och gatans helhetsuttryck. Skylten ska också fungera som en vägvisare till entrén. Flera skyltar skapar ett rörigt intryck. Informationen ska framgå av skyltens utformning och inte behöva förstärkas av ett blinkande eller växlande innehåll. Form och

budskap hör ihop och kan förstärka varandra. Symboler kan förmedla ett budskap lika väl som en text.

Mörker och ljus

Att vandra i staden i skymningen och titta in i skyltfönstren är en trevlig upplevelse och ger staden en annan stämning än på dagen. Ett vackert eller spännande gestaltat skyltfönster räcker ofta långt för att locka kunder. Många gånger kan en verksamhet synas bättre kvällstid då skyltfönstret lysas upp inifrån på ett effektfullt sätt. Skyltfönster, 'ett fönster för skyltning', bidrar till en växlande fasad och attraktiv stadsbild. Klistermärken bör inte sättas på skyltfönstret.

Neonslingor formade till rykande kaffekoppar, bokstäver och tecken berikar fantasifullt miljön utan att täcka och dominera fasaden. I mörker har sådana skyltar den bästa läsbarheten på större avstånd.

Ljussättning

Överväg behovet av ljus noga. Ofta är belysningen från skyltfönster och gatlyktor tillräcklig. Punktbelysta skyltar fungerar oftast bra om ljuskällan inte är för stark och bländande. Det är viktigt att armaturen görs mycket diskret. En bakombelyst skylt är oftast mer spännande och är ändå inte bländande eller påträngande. Väggens bakom bokstäverna blir belyst och bokstäverna framträder då som siluetter med en så kallad coroneffekt. Skyltbelysning ska utformas och anpassas så att intillboende och trafikanter inte störs.

Neonskyltar kan fungera om de är utformade på ett diskret och genomtänkt sätt. Ljusstyrkan får inte vara för stark. Skyltning i neon, skyltar med bakombelysning eller med utanpå liggande belysning används istället för stora lådkonstruktioner som i många fall är klumpiga, svårpassade och svårlästa. Blinkande, glittrande färger och material får inte användas i skyltar.

Förhållande till fasaden

Skylten ska placeras i relation till fasadens utseende, material, rytm och färg. Den ska samverka med byggnadens arkitektur och uttryck, både i helhet och detaljer. Skyltningen bör alltid anpassas till byggnadens karaktär. Detaljer som burspråk, valv och gesimser ger byggnaden dess karaktär. Eventuell ledningsdragning utmed fasad måste göras diskret. Låt ledningar följa listverk och dylikt eller lägg dem längs skyltfönstret.

Exempel 1 text utan seriffer.

Exempel 2 övre text utan seriffer, undre text med seriffer.

Typografi

Smala bokstäver framstår tydligare och fungerar bättre när de belyses. Skuggade bokstäver är inte att rekommendera. Ett typsnitt utan seriffer i exempel 1 ovan kan ge ett modernare intryck, medan ett typsnitt med seriffer i exempel 2 ovan kan ge en mer ålderdomlig prägel.

Material och färg

Många byggnader i centrala Ystad har starka fasadfärger och stadsrummet i sig ger ett brokigt intryck. I Ystad finns en tradition av att använda genombrutna skyltar, där materialet oftast är målad eller omålad plåt. Färgen ska förhålla sig på ett nyanserat sätt till fasadens färg eller ha en neutral färg, som svart.

Storlek, proportion och rytm

Skylden ska ha en storlek som är lagom för dess placering och ändamål. Ystads stadskärna är anpassad efter fotgängarens och cyklistens rytm och rörelsemönster och det bör även skyltningen vara. Färre och mindre, men välplacerade skyltar är att föredra. Större

skyltar passar utmed trafikleder där de kan uppfattas från bilfönstret.

Rekommenderade skylttyper

Generellt

För att annonsera sin verksamhet rekommenderas fasta skyltar av olika typer, fästa på fasaden. Skyltar vars budskap ändras från dag till dag, t.ex. en skylt för dagens meny, kan tillåtas att hänga på uteserveringens räcke. Lösa eller fasta skyltar placerade på marken är inte att rekommendera. Alla fasta skyltar är bygglovspliktiga.

Flaggskyltar

I äldre tider användes ofta den utstående skylten, flaggskylten. Den utfördes oftast i smide eller genombruten plåt och visade då gärna föremål som tillverkades eller såldes inom butiken, en kringla för bagaren eller en sko för skomakaren. I ett trångt gaturum är den utstående skylten mycket användbar och i Ystad förekommer skylttypen fortfarande i stor omfattning. Fördelen är att den uppfattas lätt från båda håll i gatans riktning och går att läsa ur gatuperspektiv, samtidigt som den inverkar mycket lite på fasadens utseende. Genombrutna flaggskyltar uppfattas i relief mot himlen och gör skylten mer tredimensionell. Till dessa skyltar användes med fördel symboler, som uppfattas rätt från alla håll. Intrycket ska vara lätt och luftigt.

Vepor

En smal vepa i nylonväv eller annat tyg är en form av skyltning som inte stör helhetsintrycket i gaturummet. Vepan bör vara utformad så att både ställning och tyg tas ned. Kvar blir då endast en diskret infästning i väggen. Utstående vepor ska tas ned vid stängning. Då bär skyltfönstret ensamt upp butikens skyltning utåt.

Flaggskylt.

Vepa.

Fasadskyltar

Byggnadens fasad utgör bakgrund till den tvådimensionella skylten.

Skivor

Skyltens text eller symbol fästes på en skiva, företrädesvis i genomskinligt material som plexiglas.

Friliggande bokstäver

En genombruten variant där bokstäverna fästes med stift direkt på fasaden. Ger ett luftigt intryck och samverkar fint med byggnaden.

Fasadmålning

Lämpar sig för putsade och målade ytor.

Flaggor och vimplar

Flaggor och vimplar ska användas med förstånd och måtta. De får inte placeras på en sådan höjd att människor får dem i ögonhöjd. Flaggor och vimplar är inte bygglovspliktiga.

Skiva.

Friliggande bokstäver.

Fasadmålning.

Andra typer av skyltning

Vägvisare, 'stadstavla', informationstavla
Vägvisarna ger besökare information och visar vägen till stadens sevärdheter. Vid stadens 'portar' finns vägvisare/informationspelare som markerar var den gamla stadskärnan börjar, se även sid 27. Dessa skyltar placeras av kommunen på allmän plats.

Trafikskyltar

Förekommer både på gågator och i trafikmiljö. Dessa skyltar bör passas in så väl som möjligt i miljön. Skyltansamlingar bör undvikas. Längs gågator ska skyltarna vara i understorlek och förankras i skyltbågar. I trafikmiljö ska skyltarna hålla de standardmått som lagen kräver och placeras av kommunen.

Gatunamnsskyltar

Gatunamnsskyltar ska vara av typen gul platta med svarta bokstäver, och i första hand placeras på fasaden. Även dessa skyltar placeras av kommunen.

Hänvisningsskyltar för butiker

De butiker som inte ligger längs med de största affärsstråken tillåts ha en hänvisningsskylt. Den tillhandahålls och sätts upp av kommunen men betalas av beställaren och placeras vid början av den gata där verksamheten är belägen.

Tillfälliga lösa reklamskyltar på allmän platsmark

I Ystads medeltida stadskärna är lösa reklamskyltar på allmän platsmark inte tillåtna. De hindrar framkomligheten längs gator och torg och bidrar inte till en ökad tydlighet i stadsrummet.

Varuvisning

Generellt är varuvisning tillåten max 1 meter ut från fasaden och får inte blockera stråk med slät beläggning. Minst 1,3 meter måste finnas för passage. Varuvisningen får inte sträcka sig längre än verksamheten inne i byggnaden. Där möbleringsstråk finns utmärkta i gatans beläggning ska varor placeras i detta. Varuvisning kräver markupplåtelsestillstånd.

Skyltning för tillfälliga arrangemang

Tidsbegränsad skyltning för speciella arrangemang som gynnar Ystad och är direkt kopplade till staden, kan tillåtas och kan marknadsföras i form av exempelvis banderoller eller vepor. För detta krävs markupplåtelsestillstånd och eventuellt tillfälligt bygglov.

Varuvisning längs gatan kan vara ett trevligt inslag i stadsbilden.

Råd och riktlinjer

- Skylt ska till färg, form och storlek underordnas byggnad och gatumiljö.
- Även rikstäckande affärskedjors skyltprogram måste underordna sig stadens helhetsintryck.
- Lysande skyltådor är inte att rekommendera.
- Om ljusanordningen anses angelägen, rekommenderas i stället skylt med frilagda lysande, eller bakombelysta bokstäver, skylt uppbyggd av neonrör eller möjligen belyst skylt.
- Belysningen får inte blända eller på annat sätt dominera över den allmänna gatubelysningen.
- Onödig upprepning av budskap tillåts inte. Inte heller märkesreklam, som hänvisas till skyltfönster.
- Rörlig, blinkande, ljudande eller bildväxlande skylt tillåts inte.
- Skylt ska placeras i direkt anslutning till verksamheten. Hänvisningsskylt tillåts inte. Om flera verksamheter förekommer inom samma byggnad bör skyltarna till dessa samordnas.
- Skylt får inte placeras på pilastrar, gesimser, burspråk eller andra viktiga fasaddetaljer.
- Skylt ska placeras i nivå med bottenplan. Endast i undantagsfall medges högre placering av skylt.
- Lösa reklamskyltar av typen gatupratare är inte tillåtna på allmän platsmark i stadskärnan.

Mått på skyltar

- Flaggskylt ska placeras lägst 2,5 meter över marknivå. Den får sticka ut max 1,0 meter från fasaden och ha en totalhöjd på max 0,65 meter.
- Vepa får sticka ut max 0,35 meter från fasaden. Maxhöjd är 3,0 meter över marken.

Antal skyltar per verksamhet

- En utstående skylt av typen flaggskylt eller vepa samt en fasadskylt per verksamhet är tillåtet.
- Om verksamheten är belägen på en hörna av en fastighet tillåts skyltar på båda sidor om hörnet.

Hur söker jag tillstånd?

Bygglov

Bygglov krävs för alla typer av skyltar fästa på fasaden.

Ansökan

Ansökan görs hos Ystad Kommun, Samhällsbyggnad, Plan och Bygg. En detaljerad ansökan underlättar handläggningen.

För kommunens bedömning av ansökan ska bifogas:

Måttfatt skiss med uppgifter om ljussättning, material, tjocklek och anslutning till fasaden ska lämnas in vid ansökan.

Markupplåtelse

Markupplåtelse krävs för varuvisning.

Ansökan

Ansökan görs hos polisen. Efter kommunens bedömning och godkännande ger polisen tillstånd till att använda allmän platsmark. Sökande kan inhämta yttrande hos polisen innan ansökan lämnas in. Besiktning av området ska ske både före och efter ianspråktagandet.

För kommunens bedömning av ansökan ska bifogas:

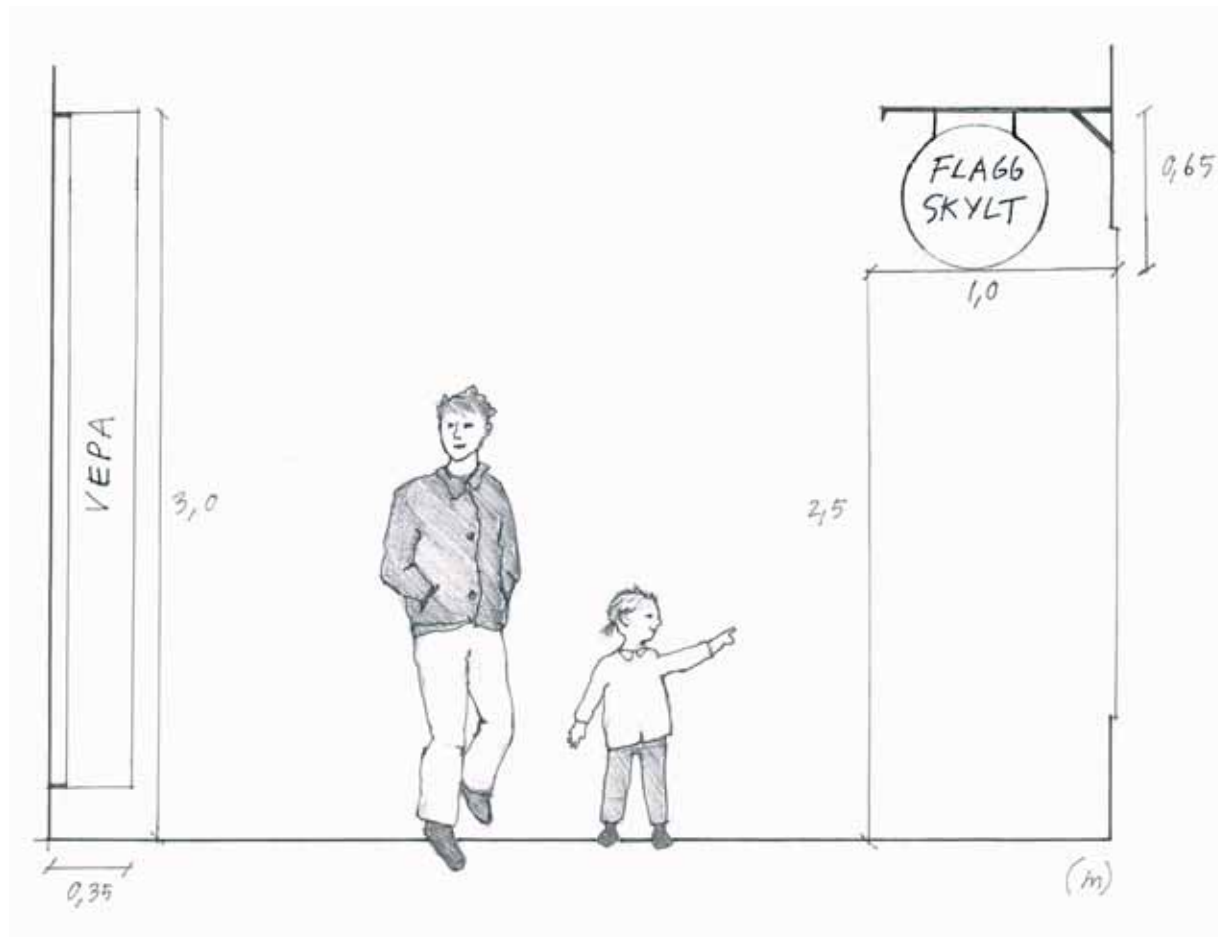
Måttfatt plan som visar yttermått och placering av varor inklusive fritt passagemått för fotgängare.

Markupplåtelsestillstånd skrivs på 1 år och måste förnyas varje säsong.

För att få tillstånd krävs att riktlinjer i Stadsmiljöprogrammet efterlevs. Om riktlinjerna inte efterlevs kan tillståndet upphävas.

Ansökningsblanketter finns på Ystad kommuns hemsida, www.ystad.se

Måttskiss för skyltar

Riktlinjer för uteserveringar

Ystads Stadsmiljöprogram

En levande stad

Gator och torg är stadens publika rum och tillhör alla och ska fungera för en mängd olika ändamål.

Sommartid blomstrar folklivet upp i Ystad och varma dagar och kvällar sitter man gärna ute och äter eller tar en öl. Uteserveringarna lockar människor och bidrar till en levande stad. De utgör en del av stadens aktiviteter och upplevs som positivt för stadslivet. För att staden ska behålla sin attraktionskraft, skönhet och karaktär är det viktigt att även uteserveringar utformas så att de bidrar till en sammanhållen stadsbild. En genomtänkt design är bra och nödvändig också för att den lockar kunder och är en viktig del i marknadsföringen av restaurangen.

Ambitionen är att hålla en hög nivå. Många använder sig av varumärket Ystad. Vi ska värna om det och förstärka det. Där gör utformningen av stadsrummets alla delar en stor skillnad. För att bevara den unika miljö som stadskärnan i Ystad utgör, ställs vissa krav.

Utgångspunkt

I riktlinjer för uteserveringar framgår hur kommunen vill att stadens uteserveringar ska se ut, men också goda råd och tips för den som vill anordna en uteservering. Även om man har olika förutsättningar i miljön och gatans utformning varierar ska enhetliga riktlinjer eftersträvas.

I riktlinjerna förordar kommunen icke bygglovspliktiga uteserveringar. För måttangivelser se skiss sidan 41. Markupplåtelsestillstånd måste dock alltid sökas för alla typer av uteserveringar, se sidan 42.

Uteserveringens golv

Allmän platsmark hyrs ut i befintligt skick. Uteserveringar ska anläggas utan ingrepp i befintlig beläggning eller med uppbyggda trädäck. Möblerna ska placeras direkt på marken, så att serveringen inte bryter upp helhetsintrycket av gatan eller platsen. Ystad stadskärna har en markbeläggning som i sig är ojämn och består bland annat av smågatsten och storgatsten. Att beläggningen är ojämn räcker inte som skäl för att få anlägga trädäck. Ibland är det omöjligt att anlägga en uteservering utifrån de befintliga förutsättningarna. Utgångspunkten är då för det mesta att platsen helt enkelt inte lämpar sig för uteservering och att anläggningen inte fungerar ur tillgänglighetssynpunkt.

Exempel på parasoll och avgränsning. Lilla Torg, Malmö.

Exempel på trädäck med inskjuten ramp och tydligt utformade räcken. Stortorget.

Uppbyggda golv av trä kan i undantagsfall tillåtas. De får endast användas till att ta upp stora nivåskillnader, i gatans längsled eller om ytan har många olika nivåer. Om ett trädäck tillåts, ställs höga krav på trädäckets utformning. Nivån ska inte heller styras av restaurangens inre golv. Uppbyggnaden ska vara så låg som möjligt och eventuell ramp ska vara inskjuten. Trävirket ska bestå av tunna läkt och får inte vara lackat eller tryckimpregnerat, däremot gärna målat i en mörk färg som svart eller grafitgrått.

Avgränsningarna får inte vara hela utan ska vara genomsläppliga, jämför staket av smide. Prövningen görs enskilt och utifrån plats-specifika förutsättningar. Prövningen görs också med avvägning avseende tillgänglighet och trafik.

Uteserveringens tak

Tillfälliga tak som parasoller eller markiser, som kan anpassas efter väderleken, ska användas. De är inte bygglovspliktiga. Alla tillfälliga tak ska anpassas till platsens förutsättningar sett till proportioner, material, form och färg. Rytym, fasadindelning och skala påverkar valet av markis. Låt husets karaktär ge inspiration.

Tyg är vackrare och lämpligare än plast. Ljusa färger rekommenderas och ger ett behagligare ljus. Markiser med infästning i fasad ska anpassas till husets proportioner och ha en fri höjd på 2,2 meter över trottoar. Markisen får inte vara så stor att den behöver stödben. Fasta skärmtak eller skärmväggar är inte tillåtna.

Uteserveringens väggar

Hel avgränsning rekommenderas på stråk med mycket människor i rörelse, som Stora Östergatan och Hamngatan. Uteserveringen ska vara avskärmad på samtliga sidor. På platser av annan karaktär, som inte ligger i omedelbar närhet till frekventa gångstråk, behövs inte alltid en hel inhägnad.

Utformningen ska vara diskret, ge ett öppet intryck och ha en lätt och smäcker karaktär. Inhägnaden ska vara fast och stabilt förankrad och helst ha fast överliggare och underliggare. Smidesräcken som finns lite här och var i staden kan ge inspiration. Avskärmningen får vara max 0,9 meter hög och bör ha en tvärså 0,1 – 0,35 meter från marken.

Färgen på inhägnaden ska vara lågmäld, gärna svart. Svart fungerar bra som kontrastfärg och underlättar för synskadade, se avsnitt för Färg. Enkla, genuina material som går bra ihop med den gamla stadskärnans karaktär ska användas, som smide och sten. Plast, tryckimpregnerat trä eller betong är inte tillåtet. Varumärken och reklam på inhägnaden är inte tillåtet. Den egna verksamheten skyltas lämpligast med fasadskyltar och inte på inhägnaden.

Uteserveringens möbler

Möbleringen ska vara gjord i naturliga material som smide eller trä, och ha en lätt och smäcker karaktär. Stolarna bör vara stabila och ha rygg- och i vissa fall armstöd. Vita plastmöbler och grova trämöbler är olämpliga och passar inte i stadsmiljön.

Tydlig avgränsning som underordnar sig miljön som helhet. Stora Östergatan.

Servering utan avgränsning kan ibland fungera. Klostret.

Istället rekommenderas utrustning som passar in i miljön. Bord bör ge möjlighet till fri knäyta under t.ex. för personer i rullstol. Flexibel möblering inom avskärmningen ger förutsättningar för ommöblering då olika behov av yta uppstår. Starka färger bör undvikas.

Belysning, värme och grönska

Blomlådor, krukor, belysning och värmeanordningar ska ha en stadsmässig, diskret och ändamålsenlig utformning. Menyskylt kan hängas på utsidan av inhägnad men övriga anordningar ska vara innanför. Färgsättningen ska anpassas till omgivningens och arkitekturens karaktär. Starka färger bör undvikas. Näringsidkaren har ansvar för att installationer är fackmannamässigt utförda.

Avgränsning, storlek och placering

En allmän regel är att utrymme inom berörd fastighet i första hand ska användas innan offentlig platsmark tas i anspråk. Den upplåtta ytan ska anordnas i direkt anslutning till verksamheten inne i byggnaden. Uteserveringens storlek ska regleras efter lokalens storlek. Uteserveringen får dock inte sträcka sig längre än den fastighet inom vilken verksamheten är belägen. Den ska inte ta större område i anspråk än nödvändigt och får inte hindra framkomligheten för rörelsehindrade eller synskadade.

Människor kan passera på båda sidor om uteserveringen.
Café Hollandia, Malmö.

Uteservering dikt an mot fasaden. Koppen, Ystad.

Trafiken, oavsett gågata eller gårdsgata, måste fortfarande fungera samtidigt som uteserveringen ska vara trivsam, säker och estetiskt tilltalande. En gångbanebredd på minst 3 meter skall lämnas fri i mitten av gatan dock måste det finnas hinderfritt utrymme på 4 meters bredd och 4,2 meters höjd för utryckningsfordon, varutransporter och andra fordon. Byggnaders hörn ska hållas fria för utryckningsfordons svängradie.

Gångbanebredd längs gator och torg

På gågator/gårdsgator med stort antal fotgängare ska minsta fria gångbaneyta vara 3 meter. Längs fasaden ska en fri passage på 1,3 meter finnas för fotgängare.

På övriga gator gäller trottoarkanten som gräns för uteservering. För att framkomligheten fortfarande ska vara god måste bredden på kvarvarande gångbana dock vara minst 2 meter. Även på torg är en fri passage närmast fasaden önskvärd, då hela platsen får en mer sammanhållen karaktär. Stråk med jämn beläggning, t.ex. i form av hällar får inte blockeras.

Undantag gäller för Stora Östergatan där uteserveringar av utrymmeskäl placeras direkt mot fasaden.

Säsong

Efterfrågan på att ha några stolar och bord ute året runt har ökat. Därför är säsongen uppdelad i två, en sommarsäsong 15/3-15/11 samt en vintersäsong, 16/11-14/3. Riktlinjerna i det här programmet gäller främst för uteserverin-

gar under sommarsäsongen. Vintersäsongen ställer andra krav, då tillåts maximalt två bord med stolar.

Regler för vintersäsong

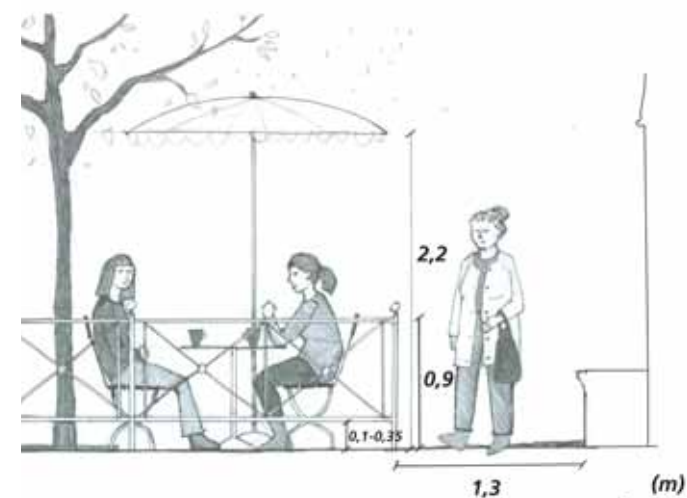
- Max 2 bord med stolar
- Möblerna får inte staplas utomhus utan plockas in vid stängning
- Inget trädäck eller annan uppbyggnad
- Lätt flyttbart vid ex. snöröjning
- Ingen avgränsning
- Direkt mot fasad

Checklista för bygglövsbefriade uteserveringar

- Uteserveringen utformning, placering och färgsättning ska som helhet ha en ändamålsenlig och passande utformning i stadsrummet och får inte dominera gatubilden.
- Uteserveringen ska ha en stadsmässig, lätt och öppen karaktär.
- Uteserveringens möbler ska placeras direkt på marken utan uppbyggnad eller inverkan på markbeläggningen.
- Uteserveringen ska placeras i direkt anslutning till restaurangen/caféet.
- Uteserveringen ska vara tillgänglig för alla i sin utformning och får inte hindra framkomligheten med sin placering.
- Avgränsande staket ska vara lätta att uppmärksamma för synskadade.
- Avgränsningen får inte vara högre än 0,9 meter och ska ha en hel, fast överliggare samt en underliggare 0,1 – 0,35 meter från marken.
- Inhägnaden får inte förses med rek-lambudskap - inte heller för den egna verksamheten.
- För att få inneha serveringstillstånd för alkohol krävs att uteserveringen är avgränsad och att endast en entré finns.
- Inga lösa serveringsbodas, barer eller diskar är tillåtna.
- Markiser får enbart fästas i fasaden och inte göras större än att de klarar sig utan stödben.
- Minsta fria gångbaneyta mellan fasad och uteservering ska vara 3 meter på gågator och i övrigt 2 meter.
- Minsta fria köryta mellan uteserveringar o.dyl. på gårdsgata/gågata ska vara 4 meter.
- Mellan utskjutande hinder längs fasad och uteservering ska minst 1,3 meter vara fri för passage.
- Samordning i utformning mellan olika serveringar längs samma gata välkomnas.

Måttskiss

Ansökan om tillstånd för uteservering

Vilka tillstånd behöver jag?

För att få tillstånd för uteservering behövs mark-upplåtelsestillstånd och eventuellt serveringstillstånd för alkohol. Om riktlinjerna i programmet efterlevs behövs inget bygglov. Ta gärna kontakt i god tid!

När under året?

Året är uppdelat i två säsonger.

Sommarsäsong 15/3 – 15/11 samt

Vintersäsong 16/11-14/3

Separata ansökningar gäller, vilka lämpligen lämnas vid samma tillfälle då endast en handläggningsavgift kommer att debiteras.

Markupplåtelse

Ansökan bestående av polisens blankett för begagnande av offentlig plats samt Ystads kommuns bilaga till ansökan om tillstånd till uteservering (sommarsäsong eller vintersäsong) vilken skickas till polisen.

Efter det att kommunen yttrat sig ger Polismyndigheten tillstånd till att använda allmän platsmark.

I kommunens yttrande står hur uteserveringen ska utformas och vad den ska innehålla. För att få tillstånd krävs att utformningen följer *Riktlinjer för uteserveringar*. Om riktlinjerna inte efterlevs kan tillståndet upphävas.

Tillståndet skrivs på ett år och förnyas varje säsong. Besiktning av området ska ske både före och efter ianspråktagandet.

För kommunens bedömning av ansökan ska bifogas:

Ifylld bilaga till ansökan om tillstånd till uteservering. Måttsett plan som visar yttermått och placering av uteservering inklusive fritt passagemått för fotgängare innanför och för fotgängare/fordon utanför serveringen. Fasadritning som visar utformning samt eventuell anslutning till fasaden.

Tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga ska redovisas.

Serveringstillstånd för alkohol och livsmedel

Ansökan görs hos Ystad Kommun, Social Omsorg, Rådgivningsbyrån. Serveringstillstånd för alkoholtillåtna drycker regleras i Alkohollag 1994:1738. Serveringen måste vara inhägnad och endast ha en entré för att få tillstånd. Uteserveringen måste vara utrymd senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bygglov

Ansökan görs hos Ystads kommun, Plan o Bygg. Kommunen avser generellt att följa de regler som presenteras i *Riktlinjer för uteserveringar* och inte göra avvikelser från vad som presenteras i dessa.

För kommunens bedömning av ansökan skall

bifogas:

Uppgifter om uteserveringens placering och storlek, samt utformning av möbler, inhägnad och eventuella parasoller.

Måttsett plan som visar yttermått och placering av uteservering inklusive fritt passagemått för fotgängare innanför och (fotgängare/fordon) utanför serveringen. Fasadritning som visar utformning samt eventuell anslutning till fasaden.

Tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga ska redovisas.

Eventuell påföljd

Om villkoren i överenskommelsen inte uppfylls och rättelse inte sker genast efter påpekande kan tillståndet återtas med omedelbar verkan. Kommunen kommer då inte heller att ge markupplåtelse för nästa säsong.

Gäller det lovpliktig åtgärd kan det medföra påföljdsavgift och vitesföreläggande.

Upplysningar och ansökningsblanketter

Ansökan om markupplåtelse

Polismyndigheten i Skåne,

Box 1015

271 00 Ystad

Tel. 0411-675 00 eller www.polisen.se

Ystads kommun

Fastighetsservice

Ansökan om bygglov

Ystads kommun

Plan o Bygg

Ansökan om serveringstillstånd för alkohol

Ystads kommun

Social Omsorg

Rådgivningsbyrån

Ansökan om tillstånd för hantering av livsmedel

Här avses t.ex. grillning utomhus

Ystad-Österlenregionens Miljöförbund

Ansökningsblanketter finns att hämta på respektive avdelning, eller på kommunens hemsida, www.ystad.se

Parkering

Vinkelparkering längs Bollhusgatan.

Utgångspunkt

Bättre parkeringslösningar påverkar i hög grad upplevelsen av stadsrummet. En medveten gestaltning där såväl cykel- som bilparkering inordnar sig i gatumiljön och underordnar sig helheten är önskvärd.

Det är också grundläggande att tänka på var bil- och cykelparkering placeras så att det stämmer överens med de målpunkter som finns i området. Genom att satsa på gång- och cykelstråk kan man minska trafiktrycket mot centrum och behovet av bilparkering. Ystad ska vara en stad med människan i centrum.

Cykelparkering

För att cykelparkering ska fungera och användas är det avgörande att den placeras på rätt plats. En cyklist vill komma så nära sin målpunkt som möjligt och finns där inga cykelställ så parkerar man på en för tillfället bra plats. En logiskt placerad cykelparkering inkräktar inte på vistelseytan. Den ska inte upplevas som störande och dominerande i stadsrummet, utan ingå i helhetstänkandet vid utformning och placering. Till det hör även att de inte är i vägen för synskadade människor.

Utrustning och skyltning

Cykelställ ska ha en diskret utformning.

För exempel på modeller, se avsnittet *Möbler*.

Skyltningen ska vara genomgående och ha en tydlig hierarki.

Bilparkering

Bilparkering dominerar ofta hela gaturummets utformning. En lagom avvägning skapar en allsidig funktionell miljö som varken helt utesluter eller är beroende av biltrafik.

Innerstaden i Ystad är inte gjord för en hög trafik (bil) belastning och många gator är avstängda för biltrafik. Det gör att kraven och trycket på de parkeringar som finns blir ännu större, både genom att de fungerar väl samt smälter fint in i stadsbilden.

Bilparkering anordnas på både gatu- och kvartersmark. På kvartersmark finns både permanenta och tillfälliga parkeringar. De tidsbegränsade har tillfälliga bygglov och har en provisorisk utformning.

Cykelvägar i Ystad har en egen skyltning som gör dem lätta att hitta och känna igen.

Råd och riktlinjer, bilparkering

- Friytor ska prioriteras framför parkering i stadskärnan
- Parkering ska inordna sig i stadsmiljön som helhet och underordna sig gatans utformning
- Kantstensparkering rekommenderas i innerstaden
- Enhetligt markmaterial eftersträvas
- I den mån utrustning sätts upp, ska man försöka tillföra positiva värden till utseendet av gatan som helhet
- Skyltningen mot parkeringsplatser utanför stadskärnan bör förtydligas ännu mer.

Typer av parkering

Kantstensparkering är det vanligast förekommande i stadskärnan. Det är en flexibel typ av parkering på samma markbeläggning som körytan. Markering kan i fall den behövs integreras i beläggningsen. Samma material gör att gatan upplevs som en helhet och linjeföringen längs gatan bryts inte upp.

Vinkelparkering förekommer på några platser, t.ex. på Bollhusgatan. Den markeras ofta med en målad linje vilket gör att den upplevs som mer permanent och därmed också mer framträdande i gatubilden.

En **samlad parkering** är separerad från gatan, och upplevs tydligt vara avsedd endast för parkeringsändamål. Material och markeringar varierar.

Behov

Parkering ska fungera både för permanentboende och besökare. Ystad är en attraktiv turiststad och behovet av parkering varierar under året. Målsättningen ska vara att leda in så lite trafik som möjligt i stadskärnan och istället uppfylla behovet av parkeringsplatser utanför stadskärnan.

Utrustning och skyltning

Trafikskyltar regleras av vägmärkesförordningen och kan därför inte påverkas till sin utformning. Skyltningen bör vara så diskret som möjligt till storlek och placering. Dubbla rör kan vara att föredra framför vridna och vinklade skyltar.

P-automat

En enhetlig modell bör användas i hela Ystad.

Tillgänglighet och trygghet

Smala trottoarer med ojämn beläggning är svåra att gå på. Jämnt belagda stråk bör finnas genomgående.

Upphöjd entré kombineras med påstigning för buss och fungerar även som ledstråk. Exempel från Stortorget.

Utgångspunkt

Tillgänglighet och trygghet är aspekter som alltid ska finnas med i det löpande arbetet i kommunens alla verksamheter. Det är en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter.

Tillgänglighet

I Ystads stadskärna är kulturmiljön i sin helhet viktig att bevara. Att den ska upplevas som tillgänglig och trygg för alla är ingen motsättning. Nyplanerade offentliga platser och förändringar av de befintliga ska vara anpassade för alla där detta är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart. Platser ska utformas enligt ett så kallat 'kedjetänk', så att sammanhängande stråk med optimala sittplatser och framkomlighet bildas. Vid utformning bör man tänka på att flera funktioner kan uppfyllas på en gång. Således kan hällar i granit eller betong både uppfylla önskemål om en jämn yta samt fungera som ledstråk.

Trygghet

Det är inte miljön i sig som begår brott. Den offentliga miljön är till för alla, män och kvinnor, unga och gamla. Miljön ska utformas så att alla kan känna sig trygga. En bra nivå på skötsel, renhållning och underhåll bidrar mycket till att stadsmiljön känns tryggare och trevligare. Rätt sorts belysning på rätt plats bidrar också till att skapa trygghet.

Strukturell kontrast i material underlättar för synskadade. En slät beläggning underlättar för personer med nedsatt rörelseförmåga. Hamngatan i Ystad.

Urval av utrustning och material

All utrustning är vald utifrån att den ska fungera väl för så många som möjligt. Ett urval av utrustning för utemiljön, med fokus på tillgänglighet, redovisas nedan (se även avsnittet **Möbler**).

Pollare

Gjuten pollare ska ha fast reflexmarkering samt vid gångstråk och liknande förses med taktill karta på toppen som visar riktning och avstånd. Pollare i råhuggen/krysshämrad granit ska vara Bohus Grå eller likvärdig, så att den upplevs ljus mot omgivande sten och andra ytor.

Staket och skyltbågar

Alla staket och skyltbågar ska ha en tvärså 10 – 35 cm ovanför marken.

Markmaterial – gångytor

I alla ytor ska det finnas sammanhängande stråk med slät och fast beläggning. I naturstensytor ska materialet vara granit- eller betonghällar. Granit ska vara Bohus Grå eller likvärdig, så att den upplevs ljus mot omgivande ytor. Betong kan vara ljusare eller mörkare än omgivande material.

Kontrastmarkering och ledstråk

I naturstensytor kan gångbانهällar eller andra befintliga kanter fungera som ledstråk i de flesta fall. Det är bara i öppna ytor där inget annat finns att förhålla sig till eller där något särskilt händer, t.ex. en hållplats, som man kan skapa konstgjorda ledstråk.

I naturstensytor ska markering vara i material som stämmer överens, såsom sten eller järn. I andra ytor fungerar markeringar i betong.

Offentliga toaletter

I stadskärnan finns behov av fler fasta toaletter i en snygg, enhetlig design (se även avsnittet om **Små byggnader**). Ystad bör ha en bra standardmodell på utplacerbara toaletter.

Enkelt avhjälpna hinder

Som fastighetsägare har man skyldighet att åtgärda så kallade enkelt avhjälpna hinder. Ett samarbete kring bra helhetslösningar eftersträvas. Tag kontakt med kommunens tillgänglighetsrådgivare eller byggnadsinspektör för mer information. Se även broschyren *Enkelt avhjälpna hinder – broschyr för fastighetsägare* från Boverket.

Ett bra exempel på utformning av entré. Den mörka trappan kontrasterar tydligt mot den ljusare stenslagningen. Stortorget.

Skötsel och underhåll

Utgångspunkt

En förutsättning för att staden ska upplevas som trivsamt och vackert är att inte bara utrustning och utformning utan även att skötsel och underhåll håller en hög nivå. Ett gott samarbete mellan kommun, fastighetsägare och näringsidkare utgör en bra grund.

Utrustning ska till materialval och utformning väljas så att det håller en bra standard och kvalitet, är slitstarkt och har en design som står sig genom åren. Bra kvalitet underlättar skötseln. Möbelen bör vara möjliga att montera fast men också lätta att montera isär för att byta delar eller byta plats. Utrustning bör också väljas utifrån en sammanhållen linje. Ett mindre antal modeller gör utrustningen lättare att hålla i lager, underhålla och byta. Den ska vara funktionell och lättskött, t.ex. vara lätt att byta ribbor, tömma sopsäckar och komma åt med sop- och snöröjningsmaskin.

Uteserveringar bör inte sprida ut sig mer än nödvändigt. Fastighetsägare och restaurangägare ska ta ansvar och se till att det skräp som kommer från den egna serveringen plockas upp.

Stadskärnan bör förses med fler offentliga toaletter.

Nyckelord

- Ge positiva intryck
- Skapa trygghet
- Hålla hög nivå på skötsel och material
- Funktionell och lättskött utrustning
- Välja återvinningsbara material

Projektorganisation

Styrgrupp:

Stadsmiljögruppen, bestående av
Inga Hallén, stadsarkitekt t.o.m dec 2006
Bengt Olsson, nättchef Ystad Energi
Björn Bjelke-Holtermann, byggnadsantikvarie
David Melander, bygglovsarkitekt
Dick Bengtsson, stadsplanechef
Håkan Nilsson, museichef Klostret
Ingrid Kronvall, arkitekt/byggnadsinventering
Itta Johnsson, turistchef
Kerstin Wulff, förvaltningschef, Samhällsbyggnad
Olof Hübner, fastighetschef
Per Larsson, parkchef, trädgårdsingenjör
Sara Fridh, landskapsarkitekt och projektledare

Referenspersoner

Ingela Bergils, antikvarie Kulturmagasinet
Jörgen Gend, växthusföreståndare
Mats Nylén, arbetsledare gator och renhållning
Ronny Wiking, driftschef teknisk service
Anders Reinertz, projektchef trafikärenden
Jenny Ekman, trafikingenjör
Jörgen Abrahamsen, Eva Malmberg,
tillgänglighetsrådgivare

Externa referenspersoner/grupper

Maria Isling, landskapsarkitekt, Malmö Stad
Jan-Olof Harvigsson, markupplåtelse, Malmö Stad
Christine Larsson, stadsarkitekt, Eksjö kommun
Ingvar Lönneskog, byggnadsinspektör, Vadstena kommun
Sven-Erik Kempe, gjutare, Ystad Klockgjuteri
Stefan Mattsson, stadsträdgårdsmästare, Enköping
Lars Lundin, markupplåtelse, Lunds Kommun
Malin Sjöberg, bygglovschef, Lunds Kommun
Per-Göran Ylander, stadsarkitekt, Hjo Kommun
Anita Carlsson, ingenjör, markupplåtelse, Gotlands Kommun
Maria Hallberg, byggnadsantikvarie, Gotlands Kommun
Cecilia Rivard, handläggare, Stockholm Stad (Gamla Stan)

Göte Lindau, markupplåtelse, Helsingborg Stad
Bo Månsson, tillgänglighetsrådgivare,
Helsingborg Stad

Källor

Tryckta

Skyltar och uteserveringar i Ystads gamla stads-
kärna - regler och riktlinjer (antagen av Miljö- och
Byggnadnämnden 2002-06-27 § 168)
Ystads bevarandeprogram, Ystads kommun, 2005
Ystads byggnadsordning, Ystads kommun, 2005
YstadMATS
Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpta hinder

Otryckta

Broschyrer och föremål ur Kulturmagasinet
samlings, Ystad

Bilder

Alla fotografier, skisser och kartor av Sara Fridh där
inte annat anges

Programmet är utarbetat och sammanställt av
Sara Fridh, landskapsarkitekt, Plan o Bygg,
Samhällsbyggnad, Ystads kommun, 2006-2007

För information gå in på www.ystad.se
eller kontakta Ystad Kommun, Plan o
Bygg, 0411-57 72 30.

